

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Investidura com a Doctor "Honoris
Causa" per la Universitat de València a
Lord Yehudi Menuhin

Discurs del Sr. Rector Pedro Ruiz Torres

València, 13 maig de 1999

NOMENAMENT A TÍTOL PÒSTUM COM A

DOCTOR “*HONORIS CAUSA*”

DE

LORD YEHUDI MENUHIN

13.MAIG.1999

- Hble. Senyor Conseller de Cultura, Educació i Ciència.
- Excm. Senyor Vice-president de la Fundació Menuhin Espanya.
- Excm. Senyor President del Consell Social.
- Excm. Senyor Vicerector de Cultura.
- Il.lma.Sra. Secretària General.
- Professor Dr. Julián Marrades.
- Excel.lentíssimes i Il.lustríssimes Autoritats.
- Senyors Claustrals.
- Senyores i Senyors.

Yehudi Menuhin és un dels grans personatges del nostre segle. Músic genial, home del que és difícil oblidar-ne la bondat de la mirada, hagués hagut de ser ací per a ser investit doctor *honoris causa* per la Universitat de València. Però la mort, aquest “viaje a la semilla” del relat d'Alejo Carpentier i que el nostre octogenari violinista desitjava recórrer el més

ràpidament possible per tornar a reunir-se amb les fonts de la vida, no ho ha permès. “Hoy, Lord Menuhin ya no tiene voz --ens escrivia Marianne Poncelet, secretària general de la Fundació Internacional Yehudi Menuhin, després de rebre el nostre condol--. Pero tiene cien mil voces gracias a todos los que han compartido sus sueños y concretado sus ambiciones. Tendrá millones de voces que él inspiró; plantó semillas que ya han nacido y están creciendo. Todos juntos intentamos escucharle y seguirle en el camino de la paz, que siempre fue el suyo”.

En començar l'acte d'investidura, el professor Julián Marrades ha destacat en la *laudatio* un tret peculiar de la grandesa de Yehudi Menuhin que s'afegia a la seua condició de músic excepcional: la seua voluntat de dur la vida a la música i la música a la vida. Els projectes que va impulsar la Fundació Internacional Yehudi Menuhin”, als quals acaba de fer referència el seu vicepresident, el Sr. Enrique Barón, mostren fins a quin punt el nostre doctor *honoris causa* sentia la necessitat de compartir l'experiència d'una educació que des de la infantesa podia, per mitjà de la música, desenvolupar el talent, la creativitat, l'equilibri i l'amor a la vida. El seu projecte pedagògic MUS-E cercava educar i ajudar els xiquets amb problemes per mitjà de l'activitat artística i fer, alhora, que els joves músics aprenguessen el paper de la música, la seua missió humana. “Sempre dic —responia Yehudi Menuhin en una entrevista— que cada vegada que

s'impedeix el desenvolupament d'una capacitat, el perfeccionament d'un talent, el que siga, la música, la pintura, per descomptat, però també l'art, l'art de la vida, cada vegada que tot això es reprimeix, l'eixida és sempre alguna forma de violència".

L'educació per damunt de tot. L'educació capaç alhora d'inculcar valors en els xiquets i en els joves que els facen apreciar la diversitat cultural i sentir-la com una riquesa pròpia. L'educació que combata la ignorància i la desconfiança, la insolidaritat i l'odi, la xenofòbia i el racisme. L'educació que impedisca la reproducció de la barbàrie després d'un segle com el nostre, en què va transcórrer tota la vida de Yehudi Menuhin, un segle amb una llarga seqüència de catàstrofes —guerra, genocidi ètnic, extermini de l'adversari polític— que no sembla tenir fi, dins i fora d'Europa.

Quin és el nostre futur? En parlar del seu projecte d'una Assemblea de les cultures europees, que havia de reunir representants d'identitats culturals i regionals supranacionals, perquè poguessen sorgir altres formes de diàleg i d'intercanvi, Yehudi Menuhin assenyalava que la humanitat avançava en dues direccions. Per una part està deixant d'incloure els grups humans en "monòlits verticals com l'Estat, en què les minories són controlades i assimilades o bé ignorades, per ampliar la cooperació en conjunts de nacions com ara Europa, les Nacions Unides, l'Alena nord-

americana, el Mercosur sud-americà, l'ASEAN del sud-est asiàtic: hi ha doncs un moviment cap a la globalitat". Mentre que, d'altra part, "continuem sent humans, tenim necessitat d'un territori, d'una llengua pròpia, d'un lloc en què sentir-nos en la nostra casa, envoltats dels nostres éssers volguts, les persones en què podem confiar, continuant les nostres tradicions, les nostres formes de menjar, de viure, de vestir-nos, açò és quelcom essencial. Així que crec —conclou Yehudi Menuhin— que anem cap a una unitat major, d'una banda, i cap al reforçament d'unitats més petites, de l'altra".

En la seua "Carta oberta al Consell Europeu", el nostre genial violinista parlava de la sort que havia tingut de nàixer en una família que li havia ensenyat tres coses: "que tots i cadascun podem aportar alguna cosa única al progrés del planeta; que el respecte i el desig de comprendre són fonaments bàsics de les nostres relacions amb la resta; que l'art és una antena preciosa per captar el futur i no ha de ser vedat exclusiu d'alguns privilegiats". Des d'aquests tres pressuposts, Menuhin llançava una crida d'atenció als nostres responsables polítics: "només aconseguirem generar vertader respecte als demés i desigs de pau amb l'exercici de les arts, fomentant la riquesa i la diversitat de les cultures europees. D'aquesta manera podrem realitzar plenament els nostres objectius, tant personals com comuns, de tots els qui compartim responsabilitats en aquesta terra

sofrent. Només amb una formació creativa que no suprimisca els dons de xiquet, sinó que el civilitze, podrem engendrar junts una societat que domine i absorbesca la seua violència”.

“En Occidente —deia Menuhin fa un parell d'anys en l'entrevista concedida a Jean Jacques Lafaye— no se nos ensenja a ocuparnos de nosotros mismos, de la vida, de todo lo vivo, a respetarlo, amarlo, sólo se enseñan datos ya empaquetados, sin que se sepa cómo se ha llegado a ellos, cómo se ha llegado a descubrir que la Tierra es redonda, son hechos que se aceptan y que se utilizan para otros fines, pero el pensamiento en sí mismo es algo que se descarta, así que cómo no sorprenderse de encontrar personas que no se interesen por la cultura”.

A la cultura com a motor per franquejar les portes del nou mil·lenni, a la cultura de les arts i de les ciències que procedeixen dels d'àmbits més diversos, a la cultura que cerca relacionar sabers, en compte de tancar-se en l'estret món de l'especialista, a la cultura que desitja eixir de la confortable torre de marfil que l'aïlla dels problemes socials, hem volgut dedicar el nostre programa commemoratiu del Cinquè Centenari de la Universitat de València. Som conscients de la importància del moment. Així ho va entendre també Yehudi Menuhin quan vam anar, fa un parell d'anys, a parlar amb ell d'alguns dels nostres projectes i ens va prestar el

seu suport, que pocs mesos abans de la seua mort va reiterar ací a la ciutat de València. Avui, després de ser investit doctor *honoris causa* per l'acord unànim de la Junta de Govern i a proposta de la Comissió Organitzadora del Patronat Especial “V Segles”, hauria tingut un gest d'un valor excepcional. En acabar l'acte d'investidura, hauria dirigit l'Orquestra Filharmònica de la Universitat de València, l'orquestra de joves que la nostra Universitat, conscient del valor educatiu de la música, va decidir crear quan va començar a preparar el seu Cinquè Centenari. Ni una ni altra cosa ha estat possible, però estic segur que Yehudi Menuhin, per damunt d'honors i distincions, estaria content de compartir amb els nostres joves aquesta experiència cultural i educativa de la música que ell va voler transmetre allí on arribava el seu violí, la seua batuta o la seua paraula.

Dur la música a la vida universitària i la vida universitària a la música, creant les condicions perquè aquesta relació siga possible de manera estable i amb garanties de continuïtat, ha estat el nostre afany i el de les persones que formen part del Patronat d'Activitats Musicals de la Universitat de València, creat amb motiu del Cinquè Centenari. Avui podem convertir aquest desig en una forma d'homenatge a Yehudi Menuhin, un homenatge que es tradueix també en fets i s'hi afegeix al merescut elogi de la paraula. Però la música es mostra irreductible quan volem convertir-la en simples paraules i les emocions que produeix difícilment arriben a

expressar-se amb altres llenguatges. Deixem, doncs, que la música complete i pose fi a aquest homenatge. Fa un moment hem escoltat una peça del gran compositor Edward Elgar, amb qui Menuhin en 1932 va gravar el primer dels seus registres més prestigiosos, quan només tenia setze anys, interpretada al violí i al piano per Doru Pop i Ricardo Callejo. Tot seguit, el tradicional *Gaudeamus Igitur*, que cantarà l'Orfeó Universitari, posarà fi a l'acte de investidura, acte que anirà seguit del concert amb què volem que culmine aquest homenatge al gran mestre de la música: la Simfonia número 4 (Tràgica) de Schubert, interpretada per l'Orquestra Filharmònica de la Universitat de València, dirigida per Cristóbal Soler.

La música. Per a Yehudi Menuhin: “un vincle entre les vibracions de l'univers i les vibracions que penetren en nosaltres en l'ordre d'allò sensible; alhora alguna cosa física, ja que sentim la freqüència de les vibracions -les contem matemàticament, sempre dic que la música és matemàtica en sons i quelcom que no es pot apressar”. L'eternitat. Novament amb les seues pròpies paraules: “cada parcel·la de realitat està animada, posseïda per l'infinit, perquè tot forma part de l'eternitat i tot canvia: si no canviés, es destruiria, la reemplaçaria un altra cosa, de manera que l'eternitat no és sinó la continuïtat del que canvia”. Per això permeteu-me, per acabar, que torne al principi, al “viaje a la semilla” d'Alejo Carpentier, al viatge a les

fontes de la vida, que Yehudi Menuhin volia recórrer, després de la seua mort, en el menor temps possible. Acompanyat per la música, vincle de l'u i la diversitat, de l'univers i de l'ésser humà.